

JEVNAKER
KOMMUNE

Hovsenga barnehage

VIRKSOMHETSPLAN
(DEL 1)
2023-2025

«Hovsenga barnehage - med sommerfugler i magen»

vitc@jevnaker.kommune.no

Virksomhetsleder, Victoria: 93 85 94 50

Midtlia: 93 25 96 65 / 90 25 29 62

Søtbakken: 93 25 96 57 / 90 23 63 72

Tosobråtan: 93 25 96 61 / 90 23 82 19

Årsplanens varighet:

2023-2025

INNHOLD:

Innledning	s. 4
Om barnehagen	s. 5
Kommunens mål og satsinger	s. 5
kommunens mål og satsninger for Jevnaker barnehagene	s. 6
Plan for forebyggende arbeid med barn og unge	s. 6
Jevnaker kommune sine verdier	s. 7
Barnehagens mål og satsningsområder	s. 8

Barnehagens formål og innhold § 1	s. 9
Barnehagens verdigrunnlag	s. 10
Barn og barndom	s. 11
Demokrati	s. 11
Mangfold og gjensidig respekt	s. 12
Likestilling og likeverd	s. 12
Bærekraftig utvikling	s. 13
Livsmestring og helse	s. 13

Ansvar og roller	s. 14
------------------	-------

Barnehagens formål og innhold	s. 15
Omsorg	s. 15
Lek	s. 15
Danning	s. 16
Læring	s. 16
Vennskap og fellesskap	s. 16
Kommunikasjon og språk	s. 17

Barns medvirkning	s. 17
Samarbeid mellom hjem og barnehage	s. 18

Overganger	s. 19
Når barnet begynner i barnehagen	s. 19
Overganger innad i barnehagen	s. 19
Overgangen mellom barnehage skole	s. 19

Barnehagen som pedagogisk virksomhet	s. 20
Planlegging	s. 20
Årsplan	s. 21
vurdering	s. 21
Dokumentasjon	s. 22
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte	s. 23
Barnehagens arbeidsmåter	s. 24
Progresjon	s. 24
Barnehagens digitale praksis	s. 25
Progresjonsplan for de syv fagområdene	s. 26
kommunikasjon, språk og tekst	s. 26
kropp, bevegelse, mat og helse	s. 27
kunst, kultur og kreativitet	s. 27
Natur, miljø og teknologi	s. 28
Etikk, religion og filosofi	s. 29
Nærmiljø og samfunn	s. 29
Antall, Rom og form	s. 30

INNLEDNING

Barnehagen drives etter lov om barnehager med forskrifter.

Virksomhetsplanen gir informasjon om de overordnede målene i barnehageloven og barnehagens tiltak for å nå disse. Ansatte i barnehagen skal benytte årsplanen som et arbeidsdokument. Barnehagen utarbeider detaljerte planer som beskriver hvordan barnehagen konkret arbeider med tiltakene som er fastsatt i årsplanen.

Foreldre skal gjennom planene få et godt innblikk i barnehagens arbeid, og se en klar sammenheng mellom de konkrete aktivitetene i barnehagen og de overordnede målene.

Barnehagens styrer har det faglige ansvaret for utarbeidelse av årsplan med progresjonsplan i samarbeid med ansatte og foreldre.

Barnehagens årsplan, fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

For å sikre en mest mulig hensiktsmessig og målrettet årsplan utarbeides årsplanen i to deler:

Årsplan del 1 - skal gi de overordnede føringene og gjelde i en treårsperiode. Årsplan del 1 vil være nettbasert og tilgjengelig elektronisk på kommunens hjemmeside. Det er et levende dokument som vil endre seg i takt med barnehagens faglige utvikling.

Hovsenga barnehage har i tillegg et **Faglig skriv** som utdyper vårt faglige fokus.

Årsplan del 2 – vil være i kalenderformat og vil også være nettbasert og tilgjengelig elektronisk på kommunens hjemmeside. Denne vil kalles årsplankalender, og vil være ettårig. Målgruppen er foreldrene.

Felles kvalitetsplan for oppvekst og kultur 2022-2025 har 4 utviklingsområder, som er viktige prioriteringer for oss:

1. Barnehagen som lærende organisasjon
2. Inkluderende miljø
3. Tidlig innsats
4. Helsefremmende møteplasser

Dere vil under i virksomhetsplanen finne mye om hvordan vi vil arbeid med disse områdene. Det er i tillegg utarbeidet kvalitetsverktøy hvor utviklingsområde er brutt ned i konkrete tegn på god praksis (se vedlegg).

OM BARNEHAGEN

Hovsenga barnehage ligger like ved Toso skole og nær boligområdet i Toso, Rønnerud, Haugerenga, Nybygget og Grønland.

De tre avdelingene våre har hentet navnene sine fra gamle husmannsplasser i nærheten:

Midtlia: 12 småbarnsplasser

Tosobråtan: 24 storbarnsplasser

Søtbakken: 24 storbarnsplasser

Antall faste årsverk i Hovsenga barnehage er 13. I tillegg har vi spesialpedagoger noen timer per uke og et tett samarbeid med barnehagenes ressursteam.

Barnehagen vår skal oppleves som et godt sted å være for barn, foresatte og personalet. For at vi skal oppnå det, har vi nå begynt arbeidet med grunnfundamentet vårt, relasjonskompetanse og hva som skal definere barnehagen vår. Dere skal møte et personalet som er her for barna deres og som har fokus på barnas beste og en forståelse for hva det innebærer.

Det er gjennom lek og samvær med andre at barna begynner å forstå verden og de sosiale spillereglene. Lek er spesielt viktig for utviklingen av sosiale ferdigheter. Gjennom samspill i lek lærer barn å sette seg inn i andres situasjon, noe som legger grunnlaget for utviklingen av sympati og empati med andre. Barna får trening i å samarbeide med andre, dele på leker, hevde seg selv, vente på sin tur, ta hensyn, lytte, løse uenigheter og håndtere konflikter. Vi mener det er viktig at barna får nok tid og plass hver dag til å fordype seg i leken, uten for mange avbrytelser. Vi tilrettelegger for god lek ved å dele barnegruppa inn i mindre grupper store deler av dagen.

KOMMUNENS MÅL OG SATSINGER

Hovedmål i budsjett og handlingsplan 2022- 2025:

- Fra tettsted til Fjordlandsbyen Jevnaker
- Utvikle Jevnaker til en klimaklok kommune
- Et godt sted å leve, hvor alle kan ta gode valg og oppleve mestring
- En innovativ og samskapende kommune

KOMMUNENS MÅL OG SATSINGER FOR JEVNAKERBARNEHAGENE

- Jevnakersamfunnet fremmer likeverd, inkludering og medborgerskap
- Barn og unge har et trygt, aktivt og helsefremmende oppvekstmiljø
- Barn og familie tilbys tidlig og rett hjelp av personer med riktig kompetanse
- Barnehagebarn og skoleelever har et tilpasset tilbud i et inkluderende fellesskap
- Barnehagekapasiteten utvides i tråd med økt behov

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Gode score i medarbeiderundersøkelsen «10-faktor» Systematisk arbeid med resultater.
- «Foreldreundersøkelsen, Udir». Gode resultater som bygger godt omdømme. Mål i score for Hovsenga barnehage skal settes, og systematisk arbeid med resultater gjennomføres.
- Implementering av kvalitetsplan oppvekst og kultur 2022-2025.
- Videreutvikle faglig skriv
- Realisere BTI modellen

REALISERING BTI-MODELLEN:

- Kompetanse på handlingsveilederen og støttmateriell
- Innføring av stafettlogg
- Tidlig involvering av foresatte (evt. BTI hånda)

Hvordan vi jobber med å imøtekomme kommunens mål og satsninger vil synliggjøres i vårt arbeid med å nå målene i Barnehageloven og Rammeplanen, se s. 5 og utover.

JEVNAKER KOMMUNE SINE VERDIER

- Nytenkende – Åpen – Redelig

Dette betyr kommunens verdier for oss:

Verdien **åpen** betyr for barnet/ungdommen/familien at:

- Ansatte formidler at jeg ser deg, jeg hører deg og jeg er interessert i å høre hva du tenker.
- Ansatte anerkjenner at dere har kloke tanker om hva som kan være til hjelp for dere.

Verdien **nytenkende** betyr for barnet/ungdommen/familien at:

- Ansatte finner kreative metoder for å sikre at alles stemmer kommer frem uavhengig av alder, modenhet og funksjonsnivå.
- Ansatte er nytenkende for å gjøre en ekstra innsats for sårbare barn, unge og familier.

Verdien **redelig** betyr for barnet/ungdommen/familien at:

- Ansatte tar alltid utgangspunkt i barnets beste.
- Ansatte er ærlige i dialogen.

HOVSENGA BARNEHAGES MÅL OG SATSINGER

Implementering av kvalitetsplan for oppvekst og kultur 2022-2025: Implementering i Hovsenga barnehage.

- 1. Inkludering**
Igjenom «plan for trygt og godt barnehagemiljø».
- 2. Tidlig innsats – Implementering av BTI-modellen**
Opplæring av personalet
Ta i bruk stafettlogg og andre verktøy
Personalet skal være godt kjent med BTI-modellen og bruke denne i sitt daglige arbeid.
- 3. Virksomheten som lærende organisasjon.**
Videreutvikle gode faglige møtearenaer
Møtestruktur
Overordnede plandokumenter.
- 4. Helsefremmende møteplasser.**
Inkludering og innhold på foreldremøter.
Møtearenaer i barnehagen.

Ta i bruk kvalitetsverktøy for barnehagene og i tråd med alle plandokumenter utarbeide gode metodeplaner.

Hovsengas satsningsområder per august 2022:

- 1. Barns beste.**
Når vi tar valg i barnehagehverdagen uansett hvilke valg vi tar, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Alle som arbeider i Hovsenga barnehage skal ha dette med seg i det daglige arbeidet i barnehagen og alltid stille seg selv spørsmålet: «Gir dette mening for barnet». Når vi får spørsmål om hvorfor vi gjør som vi gjør, skal vi ha gode begrunnelser forankret i en barns beste vurdering. Barnehagens vurdering av hva som er barnets beste samsvarer ikke alltid med hva barnet selv eller foresatte ønsker. Barnehagen skal gjøre en selvstendig vurdering basert på faglig kompetanse av hva som er til det beste for det enkelte barn og for barna som del av en gruppe.
- 2. Relasjoner og relasjonskompetanse.**
I Hovsenga har vi fokus på relasjoner barn-barn, barn-voksen, voksen-voksen og viktigheten av å skape relasjoner som er bygget på omsorg, trygghet og respekt. Vi er opptatt av at barn skal eie egne følelser og opplevelser. Det krever at personalet i barnehagen møter barn med bevissthet rundt hvilken makt vi har i relasjonen til det enkelte barnet og hvor stor påvirkningskraft vi har i dette møtet. Det er forventet at alle i personalet reflekterer over egen væremåte i møte med barn, foresatte og sine medarbeidere for å kontinuerlig utvikle seg.
- 3. Språk.**
Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. En dag i barnehagen består av utallige hverdags situasjoner der barna kan bruke språket aktivt for å være en aktiv deltager i fellesskapet. Arbeidet med språk i barnehagen skal være kunnskapsbasert, reflektert, planlagt, begrunnet, organisert, målrettet og helhetlig. Evnen til å bruke språket er avgjørende for hvordan barn kan kommunisere med andre og for utvikling, sosiale relasjoner og vennskap. Personalet skal være bevisste på hvordan arbeidet med språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling og viktigheten av å tilrettelegge for et godt utviklende språkmiljø

Det er fortsatt områder Hovsenga ikke har fått arbeidet i dybden på, men vi er opptatt av å være en barnehage som ser på mangfold som en ressurs og som evner å reflektere over ulike problemstillinger i barnehagehverdagen. Målet er å sikre at barna i vår barnehage får en solid plattform for utvikling, lek og

læring.

Mål:

1. Språk:

- Personalet skal arbeide systematisk med språk i barnehagehverdagen. Alle hverdagssituasjoner skal brukes som en arena for å forbedre språkkompetansen til det enkelte barn.

2. Mangfold:

- Personalet er bevisste på opprettholdende faktorer, arbeider systematisk, reflekterer, setter inn tiltak og evaluerer kontinuerlig. Vi ser på forskjellighet som noe positivt og er opptatt av at alle har en plass i Hovsenga.

3. Lek:

- Personalet er tilgjengelige for barna og aktivt deltagende inn i barnas lek i form av veiledning, støtte eller ideer. Leken er like viktig ute som inne og lek organiseres i mindre grupper.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD § 1 I BARNEHAGELOVEN

- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.
- Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskerettighetene.
- Barnehagen skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap
- Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi
- Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Slik jobber vi for å innfri målene i Barnehageloven og Rammeplan for barnehagen:

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG S.7

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet har et menneskesyn med forståelse for at barn har ulike forutsetninger, både ved miljø og genetik og alle barn skal møtes ut fra de individene de er. Barn skal lyttes til, respekteres og oppleve friheten til å være seg selv, akkurat slik de er.
- I barnehagen skal barna få oppleve å være i et mangfoldig fellesskap, samtidig som hensynet til enkeltindividet ivaretas. Barnehagen skal bidra til at barn har en god barndom, som igjen bidrar til at barnet blir en aktiv deltager i samfunnet.
- Personalet er rollemodeller og har særlig ansvar for at barnehagens verdigrunnlag etterleves i praksis. Derfor er refleksjoner over egne verdier og handlinger grunnleggende i personalets pedagogiske drøftinger.
- I Hovsenga brukes personalmøter, planleggingsdager, ledermøter og avdelingsmøter til og legge til rette for at barna i barnehagen skal ha en best mulig barnehagehverdag preget av god kvalitet. På møtene skal det alltid gjennomgås:
 - Barn og personalets arbeidsmiljø (Psykososialt miljø)
 - Behov på enkelte avdeling, på huset eller hos enkeltbarn.
 - Arbeidet med å ivareta barnets beste
 - Generelle tilbakemeldinger
- Det er en grunnleggende holdning at for å lykkes i arbeidet med barn, foreldre og medarbeidere er det viktig å ha god relasjonskompetanse og kontinuerlig reflektere over denne.
- Barnehagen gjennomfører en relasjonskartlegging to ganger i året for å sikre at alle barn ivaretas på en god måte.
- Alle som arbeider i Hovsenga barnehage skal arbeide for en inkluderende praksis med barnets beste som et grunnleggende hensyn.

BARN OG BARNDOM S. 8

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til alle barn som går i barnehage får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Trivsel, vennskap og lek er fundamentalt. Alle våre handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn.
- Personalet har kjennskap til Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art 3 nr.1.
- Alt vi gjør handler om å gi barna trygghet, omsorg og gode opplevelser som gi grunnlaget for vennskap, lek og læring.
- Personalet har en anerkjennende holdning i møte med barna, som baserer seg på nestekjærlighet, tilgivelse, solidaritet, likeverd og barns behov for omsorg, trygghet og tilhørighet.
- Vi er opptatt av at barndommen har en egenverdi. Det betyr at barna hos oss skal få TID til å leke, finne venner og ha et personale tilstede som lytter til dem og ser deres behov på alle plan.

Dette temaet skal implementeres yttligere.

DEMOKRATI S. 8

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Gjennom deltagelse i lek og aktiviteter lærer barna å se seg selv som aktiv deltager i vårt fellesskap.
- I daglig samspill får de erfaringer med å samarbeide, få gjennomslag for sin vilje og innordne seg i fellesskapet regler og avgjørelser. Dette danner grunnlaget for senere deltagelse i demokratiske prosesser.
- Arbeide aktivt for at hvert enkelt barn deltar i barnehagens fellesskap.
- Personalet har kompetanse på at demokrati gir barn mulighet til å være en aktiv deltaker i verden gjennom sine handlinger og initiativ.
- Personalet lar barn ta initiativ, sette agendaen og påvirke omgivelsene sine.
- Personalet støtter barn i å oppleve andre barns motstand og hvordan de skal på best mulig måte håndtere andre barns forstyrrelser og avbrytelser.
- Personalet legger til rette for at barna får ha innflytelse i fellesskapet.
- Personalet har kompetanse på at demokrati handler i barnehagen om det som skjer i leken, ulike forhandlinger igjennom barnehagedagen, i garderoben og i de ulike aktiviteten i løpet av barnehagedagen.
- Barn tas på alvor.
- Personalet snakker om ulikheter og at alle er forskjellige og har fokus på å introdusere barna for ulike kulturer og levemåter. Ulike meninger og perspektiver skal få komme til uttrykk og være utgangspunkt for utviklingen av barnehagen som demokratisk fellesskap.

Dette temaet skal implementeres yttligere.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT S. 9

Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke, og følge opp barnet ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. Barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier, religion og livssyn. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet har en grunnleggende holdning om at det finnes mange måter å tenke, leve og handle på. Og ut ifra denne holdningen la barna få opplevelser med dette.
- Personalet bruker mangfold som ressurs i det pedagogiske arbeidet.
- Personalet bruker mangfold som ressurs i å styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.
- Mangfoldet i familieformer synliggjøres i barnehagen.
- Personalet er opptatt av at barn skal få sin kultur gjenspeilet i barnehagen.
- Personalet fokuserer på at forskjellighet er positivt.
- Barna blir møtt igjennom åpne samtaler.
- Personalet legger til rette for at foreldre kan medvirke inn i barnehagen.
- Personalet legger til rette for et inkluderende fellesskap og skaper møteplasser som skaper felles referansepunkter.
- Personalet bruker tolk i møter hvor det er behov for det.

Dette temaet skal implementeres yttligere.

LIKESTILLING OG LIKEVERD S. 10

Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke diskriminering og bidra til at bara møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over egne holdninger og best mulig formidle og fremme likeverd og likestilling

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet setter inn tiltak som fremmer like læringsmuligheter
- Personalet er bevisste på hvilke opprettholdende faktorer som finnes på avdeling/barnegruppen/i holdninger.
- Personalet kjenner til likestillingsregelen og forbudet mot direkte og indirekte diskriminering.
- Personalet gir like muligheter uavhengig av kjønn i pedagogikken som praktiseres.
- Likestilling og like læringsmuligheter forklares for foreldre/foresatte.
- Vi respekterer hverandres grenser, vi lytter til hverandre og inkluderer hverandre i fellesskapet.
- Vi arbeider systematisk for å forebygge og stoppe krenkelser.

Dette temaet skal implementeres yttligere.

BÆREKRATIG UTVIKLING S. 10 -

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi er opptatt av at barn skal få opplevelser i nærmiljøet og naturen, og bruker i den forbindelse nærområdet aktivt.
- Barnehagen arbeider for å etablere og videreutvikle gode holdninger til hvordan vi skal ferdes i naturen.
- Barnehagen kildesorterer og inkluderer barna i hvordan vi håndterer avfall.
- Personalet har toleranse og respekt for ulike følelsesuttrykk og ser dette som en viktig del av barns utvikling og læring. Barn i Hovsenga skal møte et balansert personalet som takler å bære barnets følelser.
- Vi gir rom for ulikheter og ulike forutsetninger og bidrar til at barna sammen med andre utvikler et godt selvbilde og tro på seg selv.
- Vi lytter til barns innspill og meninger, tar barna på alvor og møter barna med respekt og anerkjennelse.
- Vi er opptatt av barns mestring og oppmuntrer de til å ha tro på seg selv og andre.
- Personalet er bevisst sin rolle som modell for å utvikle undring, omsorg, og interesse for å ivareta naturen og miljøet rundt oss. Valgene vi tar sammen med barna, har betydning for fremtiden.
- Barna inkluderes i matlaging og lærer hvor maten kommer fra i forhold til hva vi spiser som kommer fra dyr og hva som kommer fra naturen.

Dette temaet skal implementeres ytterligere.

LIVSMESTRING OG HELSE S. 11

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon, og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet er bevisst på at barnehagen er en viktig del av barns livsmestring. Det handler om å utvikle seg om individ, fungere og evne å være i samspill med andre.
- Vi er observante og har kontinuerlig oversikt over hva som rører seg i barnegruppen.
- Barna får erfaringer med sosiale situasjoner, vise hensyn, å sette seg inn i andres situasjon, si og stå for egen mening.
- Personalet er opptatt av å styrke barnets selvfølelse igjennom å ha fokus på barnets styrker og ferdigheter.
- Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet rundt egne og andres grenser.

- Barnehagen støtter barna i å bli kjent med egne følelser og utvikler bevissthet rundt sine egne og andres følelser og følelsesuttrykk.
- Vi **forebygger krenkelser og mobbing**. Vi veileder barna i å inkludere andre i lek og aktiviteter. Vi har fokus på å være en venn og hva dette betyr. Vi støtter barna i å stå i det som er vanskelig å finne løsninger sammen.
- Vi bidrar med å utjevne forskjeller ved å reflektere over hva vi som barnehage forventer av foreldre. I tillegg har vi satt ned noen rammer som for eksempel at barna ikke kan ha med private leker i barnehagen.
- Vi lærer barna å takle motgang på en sunn måte gjennom at vi er tilstede, tilgjengelig og veileder de i å takle egne følelser og reaksjoner når de for eksempel taper i spill, kommer sist i lek o.l.
- Vi legger til rette for allsidig fysisk lek, både ute og inne.

ANSVAR OG ROLLER S.15

Barnehageeieren og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.

- **Barnehageeier (jevnaker kommune)** har det overordnede ansvaret for at barnehagen skal drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk
- **Styrer (styrer i Hovsenga barnehage)** er gitt det ansvaret i barnehagen; pedagogisk, personalmessig og administrativt. Styreren skal sørge for at det pedagogiske arbeidet er i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Styreren leder og følger opp arbeidet med planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av barnehagens innhold og arbeidsmåter og sørger for at hele personalgruppa involveres.
- **Pedagogisk leder (pedagogiske ledere i Hovsenga barnehage)** er gitt ansvaret for å iverksette og lede pedagogiske arbeidet i tråd med godt faglig skjønn. Den pedagogiske lederen leder arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen eller innenfor de områdene han/hun er satt til å lede.
Veiledningsansvar for personale på sin avdeling.
I Hovsenga barnehage har vi 2 ped. ledere på hver avdeling. Vi har valgt å organisere dette med at en av to ped. ledere er avdelingsleder med hovedansvar for organisering, vaktssystem og tar den endelige avgjørelsen ved faglig uenighet. Begge to har likt ansvar ift sin halvdel av barnegruppa og ansatte på avdelingen. (se faglig skriv)
- **Fagarbeider (fagarbeidere i Hovsenga barnehage)**
Har medansvar for å legge til rette for barns lek, læring og utvikling. Har også medansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon av det praktiske og pedagogiske arbeidet på avdelingen. Har stedfortrederfunksjon når ped. lederne ikke er på avdeling. Kan være veiledere for lærlinger
- **Assistent (assistenter i Hovsenga barnehage)** Har medansvar for å legge til rette for barns lek, læring og utvikling. Har også medansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon av det praktiske og pedagogiske arbeidet på avdelingen.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD § 2 S. 19

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer.

Slik jobber vi for å innfri målene i barnehageloven og rammeplan for barnehagen:

KRAV TIL GODT PSYKOSOSIALT MILJØ KAP: 8 §§ 41,42 OG 43

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

§ 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Snakke om hvem som er til stede/fraværende.
- Bordplassering og turkamerater, aldersinndelte grupper og temagrupper.
- Bevisst bruk av anerkjennende kommunikasjon i barnehagen
- Den voksne involverer seg med barna og er gode rollemodeller for barna i lek og aktiviteter.
- Vi har fokus på voksenrollen og viktigheten av bevissthet rundt dette.
- Vi er opptatt av å skape gode relasjoner med barn, foresatte og andre medarbeidere.
- Vi voksne er tilstede sammen med barna.
- Vi tar bevisste valg gjennom planlegging av dagen, med barnas beste som bakgrunn.
- Vi har god struktur og gode rutiner
- Vi er her og nå, på barns nivå.
- Vi er tilstedeværende voksne som veksler mellom aktiv deltagelse og observasjon i lek og aktiviteter.
- Vi lytter til barn, og er genuint opptatt av hva de har å fortelle oss
- Vi smiler, er imøtekommende og setter ord på at vi er glad for å se barna når de kommer i barnehagen.
- Vi er opptatt av og arbeider kontinuerlig for et godt foreldresamarbeid.

Link til: «Trygt og godt barnehagemiljø for alle barnehagebarn i Jevnaker kommune»:

Utdypes mer i faglig skriv, vedlegg: Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø i Hovsenga barnehage.

BARNEHAGEN SKAL IVARETA BARNAS BEHOV FOR OMSORG S.19

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Lese barns kroppsspråk og ansikt
- Være opptatt av barns opplevelse av omsorg.
- Møte barns følelsesuttrykk
- Sette ord på følelser
- Sette ord på barns omsorgshandlinger
- Ivareta de grunnleggende behovene (mat, søvn, hygiene, kos, hvile, gi et fang, trøst, bleieskift) og ha god kvalitet i dette arbeidet.
- Primærkontakt i tilvenning
- Ha fokus på å ha et personalet som samarbeider for barnets beste
- Ha gode rutiner som inneholder god tid og gjentakelse.
- Ha fokus på psykisk helse
- Arbeide for et godt foreldresamarbeid.
- Tilegne oss kompetanse om omsorg, trygghet og tilknytning.
- Har gode rutiner for overganger innad i barnehagen og tilvenning.
- Være opptatt av barns sikkerhet.
- Dele inn i mindre grupper.

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SKAL IVARETA BARNAS BEHOV FOR LEK S. 20

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barnets utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet skal gi leken gode vilkår ved å legge til rette for allsidig lek og varierte aktiviteter gjennom hele barnehagedagen.
- Barn erfarer at lek og læring er morsomt.
- Alle barn opplever tilhørighet til barnegruppa. Barna utvikler kompetanse innen lek (turtaking, utvikle roller, sosiale spilleregler)
- Personalet deltar aktivt i leken
- På bakgrunn av observasjon av barna legger personalet til rette for utvikling: Lekegrupper etableres.
- Personalet opptre som gode forbilder og rollemodeller
- Risikofyllt lek, barna må kunne utforske og selv finne ut hva som er farlig og ufarlig. Forskning viser at risikofyllt lek har stor betydning for barns individuelle utvikling og læring. Barn lærer å vurdere egne grenser gjennom lek.
- Som voksen i Hovsenga har vi fokus på leken og viktigheten av den for utvikling og læring. Alle som arbeider i Hovsenga barnehage er engasjerte i leken, vi blir med på barnas initiativ og vi skaper forutsetninger for forskjellige typer lek. Når vi voksne er sammen med barna i leken er vi med i leken på barnas nivå, vi er tilstedeværende og vi har fokus på å inkludere.
- De voksne i Hovsenga barnehage fordyper seg i leken sammen med barna, inviterer til lek og gjør lekemateriale tilgjengelig. Hver enkelt i personalet har ansvar for å sette frem lekemateriell slik at det inspirerer til lek og kontinuerlig bidra til å utvikle lekemiljøet i barnehagen

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SKAL FREMME DANNING S. 21

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi tenker på danning som en livslang prosess. Vi jobber kontinuerlig med at barna skal bli den beste versjonen av seg selv, og i samspill med andre.
- Vi hjelper barna med å reflektere og diskuterer ulike problemstillinger og sosiale samspillsituasjoner. Gjennom dette støtter vi barna i å ta riktige valg, tilpasse seg, vise raushet og ha respekt for både seg selv og andre. Barna opplever en bevissthet på egen væremåte og hvordan dette virker inn på seg selv og fellesskapet.
- De ansatte synliggjør og verdsetter ulikheter og mangfold som berikende, unikt og positivt, slik at barna viser mot til å mene, føle og være stolte av at de tar egne valg, tørr å være ærlige og vise toleranse.
- Barna får erfaringer i å se og oppleve at det å hjelpe hverandre og samarbeide gir nye muligheter, samtidig som samarbeid kan skape konflikter som de får erfaring med å mestre og stå i.
- Personalet har fokus på en god tilvenning med fokus på å bli godt kjent. Under tilvenning og ellers i løpet av barnehageårene blir barna møtt på egne behov og trygghet.
- Vi arbeider med barns trivsel og hjelpe barna med å sette ord på ulike følelser. (røde og grønne tanker)

Dette temaet skal implementeres ytterligere.

BARNEHAGEN SKAL FREMME LÆRING S. 22

Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Læring er også, som danning, en livslang prosess som skjer i alle barnehagens situasjoner.
- Barna møter aktiviteter og utfordringer som turrer nysgjerrighet og behov for forståelse, som gir ahaopplevelser og inspirasjon til læring. Barna opplever at det er mange oppfattelser og forklaringer, noe som skaper undring og refleksjon.
- Personalet har kunnskap om barns utvikling og progresjon for læring. Personalet har kompetanse i hvordan barn lærer best utfra alder og utviklingsnivå.
- Vi utøver både formell og uformell læring, i planlagte aktiviteter og i det spontane øyeblikk. Begge deler krever voksnes tilstedeværelse, oppmerksomhet og sensitivitet for det som skjer i barnegruppa.
- De voksne kjenner både til det enkelte barns behov og barnegruppas behov, og har evnen til å tilpasse seg disse.
- Barn lærer best gjennom lek, aktivitet og samspill sammen med andre. Vi legger lærings situasjoner inn i både frileken og i styrte aktiviteter.
- Legge til rette for helhetlige læringsprosesser gjennom metodeplaner og FEMIA planer.
- Personalet legger til rette for aktiviteter og læring innenfor barnas interesser. (Barnestyrt aktiviteter).

Dette temaet skal implementeres ytterligere.

BARNEHAGEN SKAL FREMME VENNSKAP OG FELLESSKAP S.22

Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet har kompetanse på at vennskap og tilrettelegging for gode relasjoner i barnehagen er en forutsetning for god læring og opplevelse av glede og mestring.
- Personalet observerer og har barnesamtaler der det er nødvendig for å kartlegge om alle barna opplever å ha noen å leke med.
- Vi skal forstå og legge til rette for at barn uavhengig av alder skal få utvikle sine vennsksrelasjoner.
- Fellesskapet skal styrkes igjennom felles referansepunkter.
- Det er en grunnleggende tanke at i det inkluderende fellesskapet er det plass til alle.
- Personalet legger til rette for samtaler om. «hva er en god venn».
- Personalet er gode rollemodeller og er opptatt av å fremsnakke de andre i personalet/barn.
- Personalet legger til rette for felles opplevelser og felles aktiviteter i barnehagen.
- Personalet er deltagende sammen med barna i leken, og følger med på om det er noen som trenger hjelp og støtte til å oppleve vennskap.

Dette temaet skal implementeres ytterligere.

BARNEHAGEN SKAL FREMME KOMMUNIKASJON OG SPRÅK S. 23

Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte forstå og skape meningen. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet «tenker språk» i alle hverdagens situasjoner. er bevisste på at den beste og meste språkstimuleringen skjer der hvis voksne er aktive og gode. Ved å følge barnas blikk og non-verbale språkuttrykk bekrefter vi barnas språk og stimulerer de til en god opplevelse om at de blir forstått og at språket har en stor og god verdi som de mestrer og vil fortsette å bruke og utvikle.
- Personalet sitter på gulvet, i barnas høyde, er tilgjengelig med blikk og et kroppsspråk som inviterer til kommunikasjon.
- Hverdags situasjoner er viktig arena for lek med ord, stavelser, rim, regler, humor og reflekterende diskusjoner
- Barna får ulike erfaringer med sang, spesielt igjennom fellessamlinger og sang i de daglige hverdags situasjonene.
- Barna får mye erfaring med å snakke i stor gruppe og gi uttrykk for egne meninger.
- Ulikt materiell som stimulerer språk presenteres for barna både i smågrupper/avdeling. Materialet kan også brukes til kartlegging eller observasjon for å fange opp behov for ekstra språkstimulering.
- Høytlesing og se på bildebøker sammen med barna.
- Personalet benevner alt vi gjør.
- Personalet er opptatt av å skape et variert språkmiljø som stimulerer til språk.
- Personalet ser viktigheten av å bruke ulike hverdags situasjoner til å skape felles referansepunkter og felles erfaringer uavhengig av forutsetninger.

Dette er satsningsområde og arbeidet yttligere med.

Når arbeidsprosessen er ferdig, vil det utdypes mer i faglig skriv.

BARN MEDVIRKNING § 3 I BARNEHAGELOVEN S. 27

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Alle barn skal erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Ha fokus på barnets språk (blikk – mimikk – kropp – peking – følelser – verbalspråk)
- Tar oss god tid i planlegging og gjennomføring
- Være i forkant av aktiviteter, slik at barn kan inviteres til å få medvirke
- Legge opp til en hverdag hvor det er rom for barns medvirkning.
- Ta ansvar for barnas medvirkning
- Se hva barna er opptatt av, snakker om, peker på.
- Være lyttende voksne
- Se hvert enkelt barn og dets behov.
- Sette ut i liv de innspillene barna kommer med.
- Tenke oss om før vi sier nei til et barn.
Hva ønsker barnet? Hvordan kan jeg ivareta barnets ønsker?
- Lage avtaler og følge opp ønsker om det ikke er mulig der og da, men ser at det er rom for det ved en senere anledning.
- Ha fokus på at det barna kommer med av innspill er **VIKTIG!**
- Ha et positivt fokus.
- Være tilstede der det er barn.
- Tolke barn med et godt blikk. (positive forventinger, anerkjenne, inkluderende kroppsspråk, ha samsvar mellom det språk og kroppsspråk.)
- Være påkoblet.

Dette utdypes i faglig skriv.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE § 4 I BARNEHAGELOVEN S. 29

Barnehagen skal samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå skal barnehagen legge til rette for foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Gjennom Samarbeidsutvalget bestående av fire (2 faste og 2 vara møter hver gang) foreldrerepresentanter, kan foreldrene fremme saker og barnehagen forelegger foreldrene aktuelle saker gjennom året. For å sikre kontinuitet velges en ny representant hver år.
- Fokus på å bli kjent, skape en trygg og god relasjon med alle foreldre, for å bygge bro mellom barnehage – hjem.
- Vi har fokus på kvalitet i foreldresamtaler og gjensidig dialog for å oppnå et godt samarbeid mellom bhg- hjem. Eget skjema.
- Fokus på foreldresamarbeidet ved hente-/bringesituasjonen og kontinuerlig informasjon og samtaler i hverdagen.
- Det er foresatte som kjenner barnet sitt best.
- Barnehagen kjenner barnet best i gruppe i barnehagen.
- Informasjonsflyt mellom foresatte og barnehagen er viktig for barns utvikling.
- Vi skaper trygge foresatte ved å gi tilstrekkelig informasjon, være imøtekommende og engasjert.
- Samarbeidet mellom foresatte og barnehage er preget av tydelighet: Minst mulig rom for synsing fra både hjem og barnehage.
- Vi gjennomfører oppstartssamtale ved tilvenning.
- Vi er opptatt av at tilvenning skaper grunnlaget for barnas hverdag i barnehagen.
- Vi har fokus på gode situasjoner og god informasjon ved levering og henting.
- Vi er opptatt av å være profesjonelle.
- Samtaler med foresatte om barnet utenom det daglige skal tas i en samtale; digitalt, per telefon eller i barnehagen.
- Vi er alltid godt forberedt til foreldresamtaler.
- Vi har ALLTID barnas beste som grunnlag.
- Vi lytter, og anerkjenner.
- Vi har fokus på viktigheten av 24 timers barnet.
- Vi skal sikre at vi snakker med alle foresatte i løpet av uken om deres barn.

Dette utdypes i faglig skriv.

OVERGANGER S. 33

- Når barnet begynner i barnehage; barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen
- Overganger innad i barnehagen; personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe
- Overgangen mellom barnehage og skole; Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning

Alle barnehager og skoler følger *Plan for overgang barnehage-skole Jevnaker kommune*.

Tilvenning

- De første dagene legger vi til rette for en rolig hverdag inne og ute, der vi sammen med foreldrene blir kjent med barnet. Vi har oppstart- samtale der viktig informasjon om hvert enkelt barn gis. Tilvenningsperioden for enkelt barn er individuelt, men alle barn får sin kontaktperson som er nærest, og vi alle har fokus på at barnet blir møtt på sine behov og følelser, blir kjent med voksne og den nye hverdagen sin. Vi sikrer faste gode rutiner, med nære tilgjengelige voksne. Vi har fokus på tett dialog med foreldrene underveis. Hver tilvenningsperiode blir evaluert.

Overgang mellom avdelinger

- «Ny» og «gammel» ped. leder har overføringsmøte hvor informasjon om hvordan det enkelte barnet skal kunne trives. Vi lager avtaler om jevnlike besøk på ny avdeling. (spise, være med på tur).
- Siste dag på «gammel avdeling», har vi en liten markering, og barnet bærer selv kurven sin over på ny avdeling og til ny plass som er ferdig gjort i stand.

Overgang til skolen

- Vi følger maxiskriv med felles mål og retningslinjer for hva slags erfaringer førskolebarna skal inneha før skolestart. Vi har fokus på en trygg og god overgang mellom barnehage og skole ved å fram snakke skolen, ha fokus på skole forberedende aktiviteter, besøke skolene gjennom året og bli kjent med andre førskolebarn i kommunen. Vi følger rutinen for overgang barnehage skole ved å ha overgangssamtaler, besøksdager på skolen og besøk fra lærerne i barnehagen.

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SOM EN PEDAGOGISK VIRKSOMHET S.37

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegge og vurderes. Målet med barnehagen som en pedagogisk virksomhet, er å gi barna tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi bruker metodene til lærende nettverk som utviklingsstrategi.
- Vi fordyper oss og forsker i egen praksis, ved blant annet å bruke praksisfortellinger til diskusjon og refleksjon i personalgruppa.
- Vi bruker GAP-analyse; ser på nåsituasjonen, setter inn tiltak for endring, og beskriver ønsket situasjon.
- Hovsenga barnehagen er en lærende organisasjon hvor barnehageloven, barnekonvensjonen og rammeplanen ligger til grunn for alt vi gjør i barnehagen.
- Barnehagen gir barn muligheter til lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter.
- Personalet vurderer kontinuerlig barnegruppens behov og justerer den fungerende praksisen etter dette.
- Vår kunnskap om barna, barnas trivsel og utvikling, sammen med observasjoner, refleksjoner og vurderinger danner grunnlaget vårt planarbeid, kort og langsiktig, sett i lys av Rammeplanens krav. Systematisk vurdering legger grunnlag for utvikling av barnehagen som en lærende organisasjon.
- Når vi velger metoder tar vi utgangspunkt i overordnede planer, barns interesser, synspunkter.
- Alt vi gjør handler om å gi barna trygghet, omsorg og gode opplevelser som gi grunnlaget for vennskap, lek og læring.
- Vi har en årskalender som beskriver hva vi er opptatt av gjennom hele året. Månedspaner, metodeplaner og FEMIA planer som er i tråd med dette.
- Tett og nært samarbeid med foreldre og andre relevante instanser.

Dette utdypes i faglig skriv.

PLANLEGGING S. 37

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Det gjennomføres personalmøter, planleggingsdager, avdelingsmøter, ledermøter og HMS – møter som legger grunnlaget for den faglige og praktiske planleggingen og strukturen i barnehagen.
- Barnehagen arbeider med å utarbeide metodeplaner som arbeidsverktøy.
- FEMIA- planer for enkelte områder i barnehagen.
- Månedspaner utarbeides på den enkelte avdeling, med faglig begrunnelse for valgt arbeidsmetode (pedagogisk) på avdelingen.
- Årshjul for:
 - virksomhetsleder
 - de pedagogiske lederne
 - Ledermøter
 - HMS-møter
- Individuelle opplæringsplaner med læringsmål
- Tett samarbeid med ressursteam barnehage.
- Tett samarbeid med helsestasjonen.
- Tett samarbeid med skole.
- Tett samarbeid med de andre barnehagene i Jevnaker kommune.
- Tilvenningsskjema med fokus på tilvenning og foreldresamarbeid.
- De pedagogiske lederne legger vekt på å synliggjøre og dokumentere det pedagogiske arbeidet med barn, ansatte og foresatte. Det er et utgangspunkt for refleksjoner og et verktøy som brukes for å evaluere og utvikle praksisen vår.
- Foreldresamtalskjema med fokus på trivsel, generell utvikling og foreldresamarbeid.
- God struktur og tydelige forventningsavklaringer til hvem som har ansvar for hva.
- Personalet kommer forberedt til møter og andre planlagte aktiviteter.
- Barnehagen har en progresjonsplan (Fremdriftsplan) for barnehageåret.

Dette utdypes i faglig skriv.

ÅRSPLAN S.37

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Styrer Hovsenga barnehage leder prosessen med å utarbeide årsplanen.
- Foreldre, barn og alle ansatte i barnehagen har mulighet til å komme med synspunkter i forhold til innhold og utformingen av årsplanen.
- Hovsenga barnehage sin årsplan er delt i to deler.

Del 1 skal gi de overordnede føringene, og gjelder for en treårsperiode. Den er tenkt som et arbeidsdokument for personalet. Ligger på nettsiden vår.

Del 2 er i kalenderformat, den er ettårig og rettet mot foreldrene som målgruppe. Den sier noe om hvilket fokus barnehagen vil ha, merkedager, planleggingsdager, noen påminnelser og noe informasjon.

VURDERING S. 38

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppa er involvert i.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet og samarbeidsutvalget vurderer og evaluerer årskalender og årsplan.
- Metodeplaner, FEMIA-planer og andre planer evalueres av personalet.
- Alt av aktiviteter og arrangementer evalueres fortløpende i etterkant av gjennomføring.
- Virksomhetsleder gjennomfører medarbeidersamtale en gang i året.
- Personalet gjennomfører medarbeiderundersøkelse en gang i løpet av året.
- Foreldrene oppfordres til å delta på brukerundersøkelse for barnehagen.
- Det gjøres fortløpende endringstiltak i hverdagen, tilpasset barnegruppen og det enkelte barnet.
- Barnas synspunkter for trivsel og ønsker legges til rette for hverdagssamtaler og barnesamtaler med virksomhetsleder.
- Aktuell tematikk løftes på personalmøter for diskusjon og refleksjon.
- Handingsveilder ved behov og undring.
- Relasjonskartlegging av personalets holdninger til enkeltbarn.

Dette utdypes i fagligskriv.

DOKUMENTASJON S. 39

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Årshjul for pedagogiske ledere med frister for planlegging, dokumentasjon og vurdering.
- Evaluering av MAXI hvert år.
- Evaluering av tilvenningsperiode for barnegruppen og hvert enkelt barn hver høst.
- Bruk av kartleggingsverktøy Alle med ved behov. I tillegg kartlegges alle 4-åringene ved hjelp av TRAS.
- Referater fra ulike møter.
- Igjennom VISMA flyt barnehage.
- Bilder som henges opp på veggen i barnehagen på alle avdelinger.
- Evaluering av læringsmål i individuell opplæringsplan tilpasset hver plan.
- Månedssrapporteringer til kommunalsjef.
- De pedagogiske lederne legger vekt på å synliggjøre og dokumentere det pedagogiske arbeidet med barn, ansatte og foresatte. Det er et utgangspunkt for refleksjoner og et verktøy som brukes for å evaluere og utvikle praksisen vår.
- Månedsbrev hver måned til foreldre.
- Foreldrenytt ved behov
- Hovsenganytt ved behov.

Dette skal arbeides ytterligere med.

TILRETTELEGGING AV DET ALLMENNPEDAGOGISKE TILBUDET FOR BARN SOM TRENGER EKSTRA STØTTE S. 40

Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og /eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Tilrettelegging tilpasset hvert enkelt barns behov i hverdagen igjennom språkgrupper, aktivitetsgrupper og tilpasset voksenstøtte i hverdagsrutinene. Vi deler inn grupper etter barnas utvikling og interesser.
- Observasjon av ressursteam med veiledning av voksenrollen og tiltak i møte med enkelt barn/ barnegruppe.
- Bilde støtte i belte og i overganger.
- Fokus på tegn til tale.
- Enkeltbarn får støtte av ressursteam (spesial pedagog) i hverdagen, aktiviteter/ grupper.
- Tilrettelegging med spesialpedagogisk hjelp i hverdagen (nedfelt i sakkyndig vurdering) og individuell opplæringsplan (IOP).
- Tilrettelegging med assistent i hverdagen.

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER S. 43

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning, og gi barna mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir mulighet for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Månedspaner / ukeplaner
- Metodeplaner / femioplaner
- progresjonsplaner
- årsplan del 1 og 2
- Kartleggingsverktøy som «Tras», «barn i risiko» og «Alle med».
- Observasjoner
- Refleksjon individuelt og i gruppe
- «Case»-arbeid
- Møter med faglig innhold av høy kvalitet.

Dette utdypes i faglig skriv.

PROGRESJON S.44

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitet-, og læringsmuligheter.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi følger Faglig skriv og progresjonsplan for fagområdene
- Barnas alder og modning og interesse/fokus skal alltid bli tatt hensyn til.
- Mål for enkeltbarn.
- IOP.
- Oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av.
- Planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn.
- Bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter.
- Legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter.
- Introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer.
- Sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna

Dette utdypes i fagligskriv.

BARNEHAGENS DIDGITALE PRAKSIS S. 44

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læringsprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft, og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet settes i stand til å kunne vurdere når det er hensiktsmessig å bruke digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet, og når det er bedre å bruke noe annet. Aktiv bruk av digitale verktøy, ikke passiv bruk
- Bevisst arbeid med barns begynnende etisk forståelse for digitale medier. F. eks at man spør før man tar bilde/legger ut, at ikke alt på nettet er sant, kritisk tenkning rundt kilder.
- Utarbeide en felles IKT plan for barnehagene med strategier, innkjøp av digitale verktøy og programvare.
- Innføre AKTIV bruk av i-pad som digitalt hjelpemiddel. Hvilke andre digitale hjelpemidler.

Dette skal arbeides ytterligere med/se faglig skriv

PROGRESJONSPLAN FOR DE SYV FAGOMRÅDENE

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barn skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke, aktivitets og læringsmuligheter. (Rammeplan s 44)

- Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter. (Rammeplan s 47)
- Personalet skal utvide og bygge videre på barnets interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. (Rammeplan s 44)

Under revidering

Hver enkelt barnehage skal på sikt utvikle sin egen tekst innenfor hvert område i progresjonsplanen. (denne planen må utarbeides yttligere)

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
KOMMUNIKASJON SPRÅK TEKST	Vi bruker språket aktivt i alle situasjoner og har fokus på samtaler med barn. De voksne, sier hva ting heter, ikke den og det. Fokus på å si hva barna skal gjøre i stedet for nei og ikke Vi hjelper barna å uttrykke behov og følelser. (Følelser: sint, lei seg, glad. Behov: Gi, ta trøtt, sulten, tørst)	Barna møter voksne som har et aktivt språk, lytter og støtter barna i sin kommunikasjon med andre. Vi hjelper barna å sette ord på følelser, ønsker og erfaringer. Barna øver på å tolke andres verbale og nonverbale språk	Vi hjelper barna til å bruke språket for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og for å skape positive relasjoner i lek og annet samvær. Videreutvikle begreper og utvikle et variert ordforråd. Kunne ta i mot, huske og følge beskjeder. (Helst klare å ta imot en 2- leddet beskjed)
	Pekebøker og enkle bøker Vi bruker tid på eventyr. (Bukkene Bruse og Tommeliten)	Bøker er tilgjengelige for barna. Vi leser for dem og oppmuntrer barna til gjenfortelling Bearbeiding av eventyr skjer på flere ulike måter. (Geitekillingen og 1 ukjent)	Vi jobber med tekstskaping og fortellinger. Barna lagerfortellinger selv. Bearbeiding av eventyr. Vi velger mere kompliserte eventyr, som f.eks Askeladden,

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
	<p>Sang, bevegelse og rytme.</p> <p>Enkle rim og regler</p>	<p>Vi leker med ord, sanger, rim og regler.</p> <p>Vi gjør barna kjente med tall, bokstaver og ulike skilter og hva skiltene betyr.</p> <p>Vi tilbyr varierte spill som kan skape interesse for bokstaver/tekst symboler og tall.</p> <p>Fokus og konsentrasjon</p>	<p>Lytte til lyder og rytme i språket. Klappe stavelser, finne forlyd og sistelyd.</p> <p>Blyantgrep</p> <p>Skrive navnet sitt</p> <p>Fokus og konsentrasjon</p>
<p>KROPP BEVEGELSE, MAT HELSE</p>	<p>Legger vekt på aktiviteter som gir allsidige positive erfaringer med:</p> <p>Grovmotorikk: krabbe, rulle, huske, hoppe, løpe, danse, gå barføtt, kle av seg selv</p> <p>Finmotorikk: Gripe, løfte med tommel og pekefinger (pinsettgrep), puttekasse, innpasnings puslespill, spise med skje, tegne, male</p> <p>Turer</p>	<p>Utvider med aktiviteter som gir allsidige og positive erfaringer med :</p> <p>Grovmotorikk: hoppe, hinke, sykle, kaste og ta imot ball, sparke ball, diagonalgang, klatre, balansere, kle på seg selv</p> <p>Finmotorikk: klippe, perle, konstruksjonslek, smøre mat selv, kneppe igjen knapper,</p> <p>Turer</p>	<p>Utvider med aktiviteter som gir allsidige og positive erfaringer med :</p> <p>Grovmotorikk: hoppe svikt hopp, god løpsteknikk, stusse og kaste ball</p> <p>Finmotorikk: blyantgrep, klippe etter mønster, klart dominert hånd, klemme og skru samtidig, knyte skolissa, kopiere former, fargelegge innenfor streker</p> <p>Turer.</p>
<p>KUNST KULTUR KREATIVITET</p>	<p>Sanseopplevelser gjennom bruk av kropp og bevegelse, med spesiell fokus på det taktile.</p> <p>Få erfaring med ulike materialer, og enkle teknikker.</p> <p>Male/fingermale, rable, rive, lime, forme</p>	<p>Sanseopplevelse med fokus på kreativitet og fantasi.</p> <p>Få erfaring med ulike materialer, og teknikker. Fargelære.</p> <p>Male, tegne, lime, forme, klippe, trykke, tove</p>	<p>Sanseopplevelser med fokus på eksperimentering</p> <p>Legge til rette for skaperglede og utforskertrang.</p> <p>Større prosjekter, eksperimentering,</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
			utstillinger og forestillinger Deltagelse på Kistefoss dagene.
	Lek som en arena for fantasi, kreativitet felleskap og kulturformidling. Tumlelek, hermelek, late som om lek,	Lek som en arena for fantasi, kreativitet felleskap og kulturformidling. Rollelek, konstruksjonslek,	Lek som en arena for fantasi, kreativitet felleskap og kulturformidling. Regellek, rollelek, konstruksjonslek
	Musikk, dans og drama Bevegelsessanger, rim og regler, enkle eventyr/historier, dramatisere, utkleddning. Voksne som er gode kulturformidlere.	Utvide erfaringsgrunnlaget innenfor musikk, dans og drama Bevegelsessanger, rim og regler, eventyr/historier, dramatisere, utkleddning	Legge til rette for skaperglede og utforskertrang. Større prosjekter, eksperimentering, utstillinger og forestillinger. Bruk av verktøy: kniv, sag, ol.
NATUR MILJØ TEKNOLOGI	Få erfaringer med å kaste søppel i riktig søppelkasse. Opplive glede med å være ute i all slags vær. Sanse og undre seg over endringer i naturen, været, årstidene. Få erfaringer med vann, sand, is, snø. Få erfaringer med ulike dyr og dyrelyder og hvor maten kommer fra. Erfaring med tekniske hjelpemidler. (f.eks pc, fotoapparat, kopimaskin)	Vi øver på å kildesortere avfall og snakker om hvorfor vi må ta vare på miljøet. Undre seg over endringer i årstidene og i naturen; dyr, insekter, fugler, trær, varmt, kaldt. Lek med og utforsking av vann, sand, blomster. Løv etc Få kjennskap til matproduksjon- hvor kommer maten fra? Utvidet opplevelse av tekniske hjelpemidler (f.eks bilde overført til pc)	Barna skal kjenne til hva som ødelegger naturen, og hvordan vi skal ta vare på den best mulig. Tema klima - vær Eksperimentere (fysikk, kjemi) Plukker søppel på tur Aktiv bruk av faktabøker og internett. Få kunnskap og erfaringer med bruk av tekniske hjelpemidler (f.eks kamera, pc,)

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
ETIKK RELIGION FILOSOFI	Høytider/tradisjoner: Vi har fokus på farge, lukt, smaker og begreper. I fht religioner som er representert i gruppa har vi fokus på det samme som over. Husk avtal med foreldre.	Vi utvider med hvorfor vi feirer påske og jul, og høytider/tradisjoner fra andre kulturer. I fht religioner som er representert i gruppa har vi fokus på det samme som over Utvider med hvordan de ulike høytidene feires. Husk avtal med foreldre.	Vi utvider med at barna skal få kjennskap til at tro handler om valg og mangfold. Hva vet vi og hva tror vi? I fht religioner som er representert i gruppa har vi fokus på det samme som over Utvider med likheter og forskjeller. Husk avtal med foreldre.
	Vi støtter barna i å finne løsninger i konflikter. Vi støtter barnas uttrykk for empati og lærer dem å ta hensyn til hverandre. De voksne er bevisst sin rolle som modell for barna i alle sine handlinger og anerkjenner de handlinger vi ønsker mere av.	Vi har daglige samtaler og bruker samlinger til å snakke om hvordan vi skal være mot hverandre. Vi snakker om og jobber for aksept for den man er, likheter og forskjeller. Ta tak i de daglige hendelser og prøv å få barna til å ta den andres perspektiv.	Skape sosial læring gjennom lek, samtaler, konfliktløsning og daglige situasjoner både inne og ute i naturen Hjelp barna å finne gode løsninger i f. eks konfliktsituasjoner, når noen ikke får være med i leken.
	De voksne undrer seg sammen barna og kommer ikke med de riktige svar	Gi barna mulighet for undring og ettertanke over de handlinger som skjer i hverdagen.	Barna skal få undre seg over handlinger og holdninger i møte med hverandre
NÆRMILJØ SAMFUNN	Begynnende utvikling, tillit til egen deltagelse i og på fellesskapet	Ut for å se hvor alle bor/tilhørighet Glassverket, skogen, butikken etc.	Utvikle tillit til egen deltagelse i, og påvirkning av fellesskapet i barnehagen og lokalmiljøet
	Barnets dagligliv via samlinger – her og nå	Bli kjent med og delta i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet	Bruke nærmiljøet for å få forståelse for de ulike tradisjonene og levesett
	Oppleve gleden av å være sammen gjennom ulike tradisjoner	Begynne å utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett	Erfare og utvikle en bredere forståelse for ulike tradisjoner og levesett

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
ANTALL FORM ROM	Utforske rommet både inne og ute, plassen min, garderobe, bad, lekerom ol. i barnehagen gjennom lek og bevegelse Bli kjent med bhg. rutiner og dagsrytme.	Orientering/finne frem både i bhg. Vite hvor ting er plassert i forhold til seg sjøl og hverandre.	Kunne tenke logisk og resonere seg frem til mulige løsninger
	Få erfaring med mengde 1-3	Kunne tallremse til 10	Bli kjent med tallremse opp til 20, og kjenne igjen tallene fra 1-10.
	Voksne som bevisst bruker begreper som først, sist, mellom, liten/stor, opp/ned, lang/kort	Barn forstår og tar i bruk grunnleggende begreper som stor/liten, kort/lang, over/under, først/ sist, bak/ foran, likheter/ulikheter.	Barn forstår og tar i bruke begreper som : utenfor/innenfor, inni, bak, ved siden av, i midten, gjennom, yngst/eldst, lett/tung mm.
	Erfaringer med ulike former gjennom puslespill, puttekasser, klosser	Få kjennskap til vekt, antall, volum gjennom baking/matlaging	Utvide kjennskap til mengde, antall, størrelse, avstand og volum. Kunne navn på former firkant, sirkel, trekant, rektangel.
	Erfaring med konstruksjon f.eks å bygge tårn	Konstruksjonslek gjennom lego, jovo, kapla osv	Større byggeprosjekter.. Kunne kopiere og lage mønster
	Erfaring med kategorisering og sortering, f.eks via rydding	Rydde, kategorisere, sortere etter f.eks farge og form. Forstå turtaking i spill, beherske enkle spilleregler	Spille kort og terningspill kunne flytte og dele

ÅRSKALENDER (ÅRSPLANENS DEL 2)

Målgruppe : Foresatte/foreldre

Innhold :

- Gjelder for ett barnehageår
- Oversikt over viktige aktiviteter og kulturbegivenheter dette året
- Barnehagens satsingsområder for det aktuelle barnehageår
- Oversikt over ansatte, barnegrupper og samarbeidsutvalg
- Det er utarbeidet en felles mal, og felles grafisk profil

Årsplanen **del 1** ble fastsatt i barnehagens samarbeidsutvalg Dato: 28.02.2023

Årsplanen evalueres

Dato: senest innen utgangen av juni 2025, endringer legges inn fortløpende i denne perioden. Dette er et levende dokument.

OM ÅRSPLANMALEN

Jevnaker kommunes mal for årsplan (del 1) og årskalenderen(del 2) skal brukes av alle kommunale barnehager i Jevnaker.

Det anbefales også at ikke-kommunale barnehager bruker malen for del 1. Årsplan(del 1) skal utarbeides på grunnlag av barnehageloven, kommunale styringsdokumenter, brukerundersøkelsen og evalueringen av forrige årsplan.

Styringsdokumenter:

- Lov om barnehage med forskrifter
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
- Jevnaker kommunes budsjett og handlingsplan
- Plan for overgang barnehage og skole
- Barnehagens vedtekter
- Relevante kommunale planer og vedtak